

ЗАШТО РАДКО ИМА ХРИСТИЯНСКО-ДЕМОКРАТИЧЕН СВЕТОГЛЕД

I. ИНТЕЛИГЕНЦИЯ ИЛИ МЕТАИНТЕЛИГЕНЦИЯ

Съвременният европейски интелектуален дискурс се характеризира с противопоставянето на две различни ценностни системи. Едната се основава на наследените от епохата на Ренесансата антропологични теории (либералния атеистичен хуманизъм), основан на научното знание, а другата на Християнския мироглед (теологичния и метафизически хуманизъм), основан на християнската теистична антропология (Теосисът, относно надарен с "образа", човекът е призван да придобие "подобие", да постигне обожение. Творецът, Който е Бог по природа, призовава човека да стане бог по благодат. От тук произлиза идеята за абсолютна етическа норма и богоустановения нравствен закон, а също така и че всяко отклонение от него се нарича грях). Обаче в действителност става дума за две кардинално различни версии на хуманизма, едната произтича от атеистични убеждения, а другата пък е вдъхновена от религиозните и духовните ценности.

II. АНТРОПЕН ПРИНЦИП

Една от най-трудните задачи за учените е обяснението на причините за космическата еволюция. Могат да се отделят две основни концепции:

01. Самоорганизация

- материалната Вселена е единствената реалност;
- самопроизволно подреждане в системите към все по-сложни структури;
- динамичният хаос поражда порядък;
- не се поставя въпроса за целта на космическата еволюция.

02. Креационизъм (Творене)

- еволюцията на Вселената се свързва с реализацията на програма, определяема от реалност от по-висш порядък от материалния свят.
- развитието от прости системи към по-сложни се смята като изначално присъща целесъобразност.
- антропния принцип - като допълнителен аргумент.

Що е антропен принцип?

Съвременните космологични теории не могат да минат без да се засегне антропния принцип. Той е формулиран от гения на съвременната астрофизика Стивън Хокинг така: "Ние виждаме Вселената такава, каквато е, защото ако беше друга, нямаше да ни има тук и нямаше да можем да я наблюдаваме."

Антропния принцип може да се прилага в 2 степени на сила:

Слаб антропен принцип: Значенията на физическите величини в нашата Вселената са такива, че в нея на определен етап на еволюция е вероятно да се появи мислещо същество - наблюдател.

Силен антропен принцип: Вселената трябва да има свойства, позволяващи да се развива разумен живот.

III. ИНТЕЛИГЕНТНАТА ВСЕЛЕНА

При „Големия Взрив“, с който започва еволюцията на вселената, от безкрайната област на всевъзможни значения на фундаменталните константи и безкрайното разнообразие на началните условия, които определят структурата и динамиката на вселената, все пак, въз основа на някакъв „скрит принцип“, организиращ вселената, се избират само такива стойности, които правят цялата тази вселена биогенна и антропогенна. При това, „избраните“ при Големия Взрив стойности на фундаменталните константи и техните съотношения са така строго определени, че изменението само на една от константите с около 1% би направило невъзможно съществуването на звезди от типа на нашето слънце във вселената и, следователно, възникването на интелигентен живот от типа на земния, относно вече самото наше съществуване води до строг отбор на типовете вселени, които ние бихме могли да познаваме.

Следователно, в изходното, „първоначално“ състояние на вселената, от което започва космическата еволюция е „програмирана“ нейната биогенна и антропогенна структура, както и магистралното направление на самата еволюция - от квантовите полета и елементарните частици към атомно-молекулните системи и от тях към живите системи и социалните интелигентни организми; от галактиките към планетните системи, които биха послужили за „базис“ на биосферите и ноосферите; и от тук нататък, към едно бъдещо „глобално“ състояние на вселената.

И така, в Големия Взрив действа неизвестен за нас „механизъм“, който осъществява въпросния био-антропогенен „отбор“ на константите. Дали този „механизъм“ не е действието на неизвестен „интелигентен природен закон“, иманентен на засега известната „физическа субстанция“ на Вселената - универсалният физически „вакуум“ или представлява резултат от съзнателно-„планомерно“ действие на някакъв велик конструктор. Първият въпрос и хипотезата-отговор, която той съдържа изглежда тривиален, ако останем на онези общи за всяка естествена наука „парадигмални“ позиции, върху които въобще стои научното изследване от самото си зараждане до сега - а именно да търси „естествени причини“ и управляващи ги „природни закони“ за обяснението на наблюдаемите явления. Вторият въпрос, ако напуснем почвата на науката и застанем на позициите на традиционната теология и идеалистическа философия, също би бил тривиален заедно с известната на човечеството още от неговото детство хипотеза за Бога-Творец.

„Антропният принцип“ в космологията обикновено се формулира така, че „вселената е такава, каквато е, защото човекът съществува в нея“; иначе казано, вселената е „обект“ само за такъв тип „субект“, който тя е породила еволюционно сама, и, който е нейна собствена „подсистема“. Всяка „подсистема“ на вселената от посочения по-горе „еволюционен ред“ състоящ се от микро- и мега- космически „системи“ и завършващ засега с макрокосмическата система на човека - човешката личност и човешкото общество, всяка такава „подсистема“ по своята структурно-функционална организация е еволюционно генетически детерминирана от структурно-функционалната организация на вселената като цяло т.е. от първоначалната „таблица на константите“. До човека всяка такава „подсистема“ е била само обект на еволюцията и едва човекът в процеса на цялата си досегашна история е започнал да се превръща постепенно в субект на еволюцията. Едва организирано като ноосфера (като планетарна цивилизация) човешкото

„общество“ става действителен, самосъзнателен „субект“ на космическата еволюция. Дотолкова е правомерно да разглеждаме досегашната „история“ на човечеството като негова предистория, както и досегашната „история“ на вселената като нейна предистория. По такъв начин, вече е недостатъчно да се каже, че придобивайки вътре в нас свое самосъзнание, на еволюцията и е необходимо да се оглежда само в огледало, за да види себе си и да се разшифрова до самите си глъбини. Тя, освен това, придобива свобода, да разполага със себе си - да се самопродължи или да се самоотхвърли"... но, бидейки отговорни за нейното минало пред нейното бъдеще като действащи, ние я държим в своите ръце. С това самото може да се формулира по същество онова положение, което ние наричаме "космологичен принцип" в антропологията. С други думи, от момента в който човекът достигне стадия на своето интегрално „ноосферно“ съществуване и стане „космическа цивилизация“ т.е. такава социо-космическа система, която функционира като организиращ („конструиращ“ и „управляващ“) вселената субект, започва действителната история на човека като общокосмическа форма на „Интелигентен живот“, неговото по принцип неограничено саморазвитие като самоцел, както и действителната история на вселената, чиято цел е нейното превръщане в общокосмичен „организъм“ на интелигентен живот. Финалният етап на този „жизнен цикъл“ на космическата еволюция е раждането на „ИНТЕЛИГЕНТНАТА ВСЕЛЕНА“. Най-сетне този принцип ни дава възможност да формулираме един много важен критерии за „прогресивност“ и „висота“ на социалната организация на човешкото общество в неговото историческо развитие: "по-висша и по-съвършена е тази организация на обществения човек, която обезпечава по-пълна и по-всестранна реализация на неговата социокосмическа същност - да бъде „субект-коструктор и организатор на Вселената“.